GAZETA KRAKOWSKA

Nro 56.

z KRAKOWA DNIA 14 LIPCA 1824 ROKU we SRODĘ.

Ze Lwowa d. 7 Lipca.

Uwiadomienie
Ces: Król: Rządu kraiowego.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z d. 29 Czerwca r. z. stósownie do przepisów naywyższego uniwersału z d. 8 Grudnia 1820 nadać Michałowi Raufer rękodzielnikowi naczynia kamiennego i Wodgewodskiego, mieszkaiącemu w Krawku Państwie Brenditzkim w Morawie, 8letni przywiley, na poprawę robienia osobliwey dobroci białego naczynia kamiennego, wcale czarnego i brunatnego naczynia kuchennego, a w szczególności następuiących gatunków naczynia Wodgewodskiego, iako to: 1) Kamrowo żółtey czyli tak zwaney biskoktowey porcelany czterech kolorów, cytrynowego, trzcinowego, słomianego i siarczystego; 2) naczynia czarnego, i 3) kasztanowo-brunatnego; te dwa gatunki są do naczynia z bazaltu bardzo podobne, przyymuią bardzo piękną polituręe, i takiey są dobroci, że za kamień probierczy służą, żaden kwas ie nie nadweręża, i o stal ognia daią; 4) naczynia czerwonego podleyszey dobroci, ale bardzo pięknego i gładkiego; 5) brunatno-nakrapianego, co do dobroci naczyniu czarnemu i kasztanowo-brunatnemu równaiącego się; 6) naczynia izabelowego, w kolorze biskoktowym słabszego lecz pięknością do bazaltu podobnego; 7) białego biskoktowego, dla swey twardości do agatu podobnego, które naczynie równie żaden kwas nie nadweręża, i na moździerze, szalki, leyki, wazy i różne inne naczynia wyrabiać można; 8) naczynia szarawego dobroci porcelany (naczynia iaspisowego kwasianem kruszcowym napuszczonego); 9) niebieskiego, od szczególniaiącey się piękności i dobroci, które w ogniu poliwę samo z siebie otrzymuie, i nakoniec 10) naczynia zielonego, w dobroci naczyniu niebieskiemu wyrównywaiącego, i oprócz tego wszystkich gatunków naczynia Wodgewodskiego. Wydział lekarski nie znalazł ze względów zdrowia żadney przeszkody do wykonywania przywileju niniejszego.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 29 Marca r. b. raczył Piotrowi Antoniemu Girzek, właścicielowi fabryki uprzywileiowanych, wodotrwałych

kapeluszów, i Janowi Pichaczek byłemu Dyrektorowi fabryki, obu, w Wiedniu na Leopoldsztadzie Nro 136 mieszkaiącym, nadać stósownie do przepisów Patentu z d. 8 Grudnia 1820 i osobnych, względnie wyrabiania win sztucznych, wydanych rozporządzeń. przywiley pięćletni na odkrycie, przez wydział lekarski, za nieszkodliwe iuż uznane, że prostem postępowaniem ze szczególnych wybranych kraiowych gatunków wina, robić wino dobrocią, smakiem, mocą i musowaniem Szampańskiemu bardzo podobne, ale od tego daleko tańsze.

Z Paryża d. 28 Czerwca.

Na onegdayszem posiedzeniu izby Deputowanych kommissyia wyznaczona do roztrząśnienia budżetu na rok 1825 zdała o nim sprawę. Wydatki wynoszą 898 mill: 733.190 Fr. pomiędzy któremi podanych iest 237 mill: 885.781 na prowizyią od długu kraiowego, a 18 mill: 445,092 Fr. na fundusz umorzenia długów. Przychody wyrachowane są do 899 mill: 5 0.383 Fr.

D. 25 b. m. była rada Ministrów u Hr. Villele.

Z Madrytu odebraliśmy listy do 19 b. m. Krol powrócił do stolicy, którego poprzedzili Jenerał Digeon i Poseł Francuzki. Wydane zostało tam rozporządzenie do wypłacenia prowizyi od papierow skarbowych.

W ciągu r. 1823 tuteyszy sąd handlowy wydał 26.823 wyroków, pomiędzy któremi 251 względem ukończonych bankructw.

D. 20 w wieczór z powodu imienin Króla Portugalskiego gościunia Maurice, w którey Infant Michał mieszka, była wspaniale oświecona.

Okręt Thales, który wiózł 3 Haytańskich kommissarzów, przybył d. 18 b. m. do Hawru.

Przybył tu Wielki Podkomorzy N. Cesarza Rossyi Naryszkin.

Mamy przyczynę domyślać się (wyraża dziennik Konstytucyionista) że podróż do Europy Jenerała południowey Ameryki San Martin ma za cel wyiednanie uznania niepodległości nowych kraiów.

Pomiędzy czyniącą służbę naszą gwardyią narodową widziemy 80le niego starca nazywaiącego się Remion, który zawsze żwawo ieszcze na straż zaciąga.

Z Madrytu d. 21 Czerwca.

D. 10 rano powróciła tu z Araniuez Rodzina Królewska. Infant Franciszek pozostał tylko z swoią małżonką aż do iey wyzdrowienia w Araniuez. Całą tę podróż odbył J. K. M. pomiędzy woyskami Francuzkiem i Hiszpańskiem i ochotnikami Madryckiemi.

Podług rozkazu Rady Kastyliyskiey te tylko osoby będą na urzędy podawane. ktore na zaufanie zasługuią. Wyiętemi są od urzędow, nietylko sprzyiaiący konstytucyi, ale nawet byli stronnicy Józefa Bonapartego, Afrancedos zwani.

Jenerał Capape siedzi tu w tem samym więzieniu, w ktorem był Riego zamknięty.

Nowe urządzenie Stanów w Portugalii sprawiło tu wielkie wrażenie, i nie będzie zapewne bez użytku dla Hiszpanii. — Mowią tu znowu o zmianie Ministrów.

Gazety zagraniczne skrzywdziły tuteyszego Papiezkiego Nuncyusza, przypisuiąc mu, że on nalegał o wygnanie 8 Biskupów. Przeciwnie dokładał naywiększego starania o wyiednanie łagodnych środków. Dwóch tylko Biskupow należało do rewolucyi i mieli bydź z rozkazu rządu uwięzionemi i karanemi; ale sprzeciwił się Nuncyusz i wymógł na Krolu, że iego samego w tey sprawie obrał pośrednikiem, i on nakłonił tych Biskupow do złożenia swych dostoyności. Rząd chciał daley oddalić z plebaniy tych Xięży, którzy należeli do rewolucyi; lecz i temu sprzeciwił się Nuncyusz, z zupełnym skutkiem; twierdząc, że to prawo służy tylko Kościołowi. Wyrok zabraniaiący sekularyzowanym zakonnikom miewania Mszów i słuchania spowiedzi, został rownie za iego staraniem cofniony, iak wyroki śmierci na 7 konstytucyynych xięży. Do wyroku przebaczenia nie mało wpływał i on naypierwszy złożył względem niego Królowi swoie życzenia.

W Walencyi uwięziony został roialistski Jenerał Sampere.

Dwanaście osób należących do zamordowania X. Vinuesy zostało na 5letnią karę galerową skazanych. Chirurg należący do tegóż zaboystwa był na śmierć skazany; ale gdy dla choroby zawieziony został do iednego z szpitalów, znalazł sposobność uciec i dotąd nie iest schwytany.

W Saragossie i Pampelonie prawie wszyscy za polityczne mniemania uwięzieni, otrzymali wolność. W Baskich atoli prowincyiach nic wykonano dotąd wyroku przebaczenia.

Głoszą, iż Królowa Portugalska opuściła iuż kray i przybyła do Badaioz, zkąd ma się tu udać.

Z Londynu d. 25 Czerwca.

Dziś o godzinie 2 z południa wyiechał N. Król z zwykłym orszakiem urzędników Koronnych z pałacu Carlton i o godzinie w pół do 3ciey przy nieustaiących radosnych okrzykach tłumów ludu przybył do izby Lordów. Gdy J. K. M. zawdział Królewskie ozdoby, usiadł na tronie, i zatwierdził rozmaite bile, zakończył teraźnieysze posiedzenia Parlamentu następuiącą mową:

"Mci Panowie Wyższey i Niższey Izby! Nie mogę teraźnieyszych posiedzeń Parlamentu zakończyć bez wyrażenia Wam moiey nayczulszey wdzięczności za waszą pracę i usilność z iaką rozbieraliście rozmaite pod waszą uwagę podane przedmioty, tyczące się dobra publicznego. Ubolewam mocno, iż znaleźliście się w bolesney konieczności nadzwyczayne przezorności środki względem Irlandyi odłożyć do dalszego czasu. Pochwalam zupełnie dochodzenia, które uznaliście za potrzebne do przekonania się o nieszczęśliwym stanie zaburzonych powiatów, i niewątpię, iż na przyszłych posiedzeniach one ponowicie. Od wszystkich obcych Mocarstw odbieram ciągle naymocnieysze zapewnienie o przyiacielskich ich uczuciach względem tego kraiu, i pewnemi bydź możecie, iż usiłowanie moie zmierza nieodmienn a do utrzymania powszechnego pokoiu, zapewnienia interessu moich poddanych i rozszerzenia ich handlu.

"Mci Panowie Izby niższey! Dziękuię Wam, za uchwalone pieniądze na potrzeby roku bieżącego, a mianowicie

za hoyne uchwalenia do podniesienia sprawy Religii i utrzymania świetności korony. Uznaię zupełnie korzyści, iakich z wsparcia, któreście niektórem ważnem odnogom narodowego przemysłu udzielili, oczekiwać należy.

" Mci Panowie Wyższey i Niższey Izby! Z nay większą radością powtórzyć Wam mogę życzenia względem wzrastającego w powszechności dobra kraiu. Przekonany iestem, iż tego samego ducha zgody, który odznaczył obrady wasze podczas teraźnieyszych posiedzeń, zawieziecie do hrabstw swoich, i w wszystkie klassy moich poddanych wpaiać będziecie przywiązanię do konstytucyi, od którey trwałości i rozszerzenia, pod opieką Opatrzności, zawisło nietylko szczęście poiedynczych ludzi, ale i znaczenie, iakie to państwo pomiędzy ludami ziemi zaymuie.,,

Potem oddalił się J. K. M. i przy takich samych, iak przy przyieździe okrzykach powrócil do swego pałacu.

Wczoray w izbie wyższey Margr. Landsdown mówił ieszcze raz żywo za uznaniem niepodległości kraiów południowey Ameryki. Minister Hr. Liwerpool odpowiedział: że cała rzecz zawisła od doniesień wysłanynh tam naszych Ajentów.

Onegday iadł Król wieczerzą u Xcia Wellington, na którey znaydował się także Xże Jorku.

Z Kadyxu przybył okręt z pismami do naszego rządu, które należ ważnemi bydź maią.

Na przybyłem wczoray do Portsmusu okręcie Valorous przybył Mexykański wysłaniec, P. Michelena i udał się zaraz do Londynu. Odebraliśmy razem przez tenże okręt gazety Mexykańskie do 18 Kwietnia, w których wyczytuiemy: że Anglik Bourne, którego miano w podeyrzeniu, iż iest szpiegiem Jturbida, w drodze z Tempiko do Mexyku pochwycony i po wybadaniu z kraiu wygnany został. Takiż los spotkał Jenerałów Santanna i Alchaveria. Jenerał Bravo, ten sam, który Jturbida po zrzeczeniu się korony do Vera - Cruz odprowadził, wiernie do konstytucy przywiązany, mianowany iest naczelnym Wodzem. Na przypadek powrotu Jturbida do Mexyku, do wszystkich punktów, do których mógłby wylądować, posłane są woyska które pochwycić go maią.

P. Michelena będąc dziś z Sekretarzem swoim Rocafuente, na giełdzie zapewnił, iż doniesienia o zaburzeniach w Mexyku bardzo są przesadzone. Prawdą iednak iest, że nasz Kommissarz P. Harvey żądał paszportu do wyiazdu, ale przez zaprowadzenie tęższey policyi dał się nakłonić do pozostania i przedsięwziął nawet podróż wewnątrz kraiu.

Rozchodzi się tu wieść, że Jturbide ma zamysł podgarnąć znowu pod swe rządy Nową Hiszpaniią, i że naypierwey opanowac chcę twierdzę Ulloa.

Ostatnie doniesienia z naszey osady Demerary są zaspokaiaiące. Nowy Gubernator Major Urban rozpoczął swoie urzędowanie d. 3 Maia odezwą, w którey zapowiada niewolnikom, iż każde nieposłuszeństwo będzie surowo i natychmiast ukarane.

Porucznik Wschodnio - Jndyyskiey naszey milicyi, nazwiskiem Gerard, wylazł na naywyższą górę Chipka - Pik w Himalaia na granicy Chińskiey Tartaryi. Ma ona 19,411 stóp wysokości, a zatem

przechodzi wysokość, do którey doszli Humbold w Chimborasso, a Porucznik Webb w Himalaia. Na wysokości 18,000 stóp okazywał ciepłomierz Fahrenheita 22 stopnie niżey zero.

Rząd Guatimali mianował Posłem przy Ziednoczonych Stanach połnocey Ameryki Pułkownika Canas.

Podług listów z Santa Martha pod d. 12 Maia Boyer, Prezydent Rzptey Haytańskiey, chce rządowi Kolumbii pożyczyć 5 mill. dolarów, i w tym celu posłał kommissarzów do Bogata.

Z Bogata odebraliśmy tu przez Jamaikę ważne poselstwo, którem Vice-prezydent Rzptey Kolumbiyskiey Santander d. 6 Kwietnia posiedzenia Kongressu otworzył. Naprzód mówi, że teraźnieyszy Kongres zebrał się w daleko pomyślnieyszych okolicznościach, niżeli przeszły, ponieważ na całey ziemi Rzptey niema żadnego nieprzyiaciela, i wszędzie panuie spokoyność, będzie zatem mógł spokoynie obradować i otworzone iest dla patryiotyzmu i talentów obszerne pole. Potem o zewnętrznych stósunkach Kolombii tak mowi: „Rząd Hiszpański nie chce ieszcze zawsze uznać słuszności praw naszych, i po zaszłey w Hiszpanii zmianie nie można czego innego oczekiwać, iak iż oręż będzie musiał rzecz rozstrzygnąć. Urzędowe oświadczenia Króla Ferdynanda okazuią iasno, iż chce nas do obmierzłey dawnieyszey niewoli zwrocić; lecz to się nie uda, i Kongres obmyśli zapewne środki do postawienia Władzy wykonawczey w stanie do utrzymania wewnątrz i zewnętrz Rzpltey spokoyności. Związek z Ameryką rozszerzył się i ustalił. Część Kolumbiyskich woiowników, maiąc na czele *Prezydenta*, znayduie się w Peru, gdzie obecność oswobodziciela uratowała ten kray od okropności woyny domowey. Wsparcie, które Kolumbiia daie Peru, iest wprawdzie większe nad przepis traktatu, ale walcząc w Peru, bronimy razem kraiu naszego. Kongres Peruwiański zatwierdził traktat przyiaźni i przymierza z naszą Rzptą, a Kongres Chiliyski toż samo uczyni. Traktat z Buenos-Ayres będzie Kongressowi do rozważenia i zatwierdzenia podany, i podobnież traktat z Mexykiem, ieżeli na czas nadeydzie. Przez traktaty uzupełnioną więc została Amerykańska liga, o którą starała się Kolumbiia dla utwierdzenia niepodległości nowego świata. Gdy ważny ten plan zaczena iuż w Europie ziszczać skutki, które przewidywano, przeto Władza wykonawcza poty nie spocznie, poki nie zbierze się Kongres z pełnomocników nowych Amerykańskich rządów. Położenie Mexyku bardzo się zmieniło względem roku zeszłego. Przez wypędzenie Jturbida zdaią się bydź wykorzenione zasady Monarchiczne i założony został fundament do demokratyczno-reprezentacyynego rządu. Nowy rząd Mexykański przedsiębierze odważnie dzielne środki. Kapitania Guatimala urządziła się na kray niepodległy i przyięła demokratyczno-reprezentacyyny kształt rządu. Podczas panowania Cesarza szukali niektórzy Mexykanie opieki u Kolumbii; ale, że ta nie chce ani przykładać się do zaburzenia innych kraiów, ani się powiększyć, przestano zatem na wstawieniu się za niemi do rządu Mexykańskiego i daniu prześladowanym patryiotom przytułku. Obecność Północno-Amerykańskiego Posła spoi ściśley związki przyiaźni między rządami

tuteyszym i tamteyszym. Poseł Kolumbiyski został w Wasingtonie naylepiey przyięty, i Prezydent przez oświadczenie w swoim poselstwie: " że każde wdanie się którego bądź z Europeyskich Mocarstw przeciw niepodległości rządow w Ameryce uważać będzie za krok nieprzyiacielski przeciw Ziednoczonem Stanom," odznaczył godnie swą administracyią tego klassycznego kraiu wolności. Rząd północney Ameryki uważa więc każde usiłowanie sprzymierzonych Mocarstw do rozszerzenia swych posiadłości w tey części swiata, za sprzeciwiaiące się pokoiowi i bezpieczeństwu iego kraiu. Przy takiey polityce Kolumbiia mieć może w przypadku napadu na swą niepodległość przez sprzymierzone Mocarstwa potężnego sprzymierzyńca w północney Ameryce. RządKolumbiyski baczny iest na zwrócenie pytania, o które rzecz idzie, do stanowczych punktów. Sprzymierzone Mocarstwa nie mogą się wcale na Kolumbiią żalić. Szanuie ona ich i poddanych ich prawa i nie żąda iak tylko uszanowania dla swey niepodległości i instytucyy. Gdyby zaś zły gieniusz wzbudził nowych nieprzyiacioł, tedy czas okaże, iż rząd Kolumbii i iey mieszkańcy posiadaią dosyć miłości oyczyzny, dla poniesienia naykosztownieyszych ofiar za swą wolność i niepodległość. Dla ułatwienia handlu z Ziednoczonemi Stanami postanowieni są Konsulowie i Ajenci, tudzież ogłoszone są Kolumbiyskie ustawy i statuta i ściśle zachowane. Rząd wszedł w stósunki handlowe z Europą, a zwłaszcza z Angliią, którey polityka zdaie się sprzyiać sprawie południowey Ameryki i związki iey handlowe nabieraią coraz większey rozciągłości. Sympatyia ta wzbudza naypochlebnieysze nadzieie. Postanowienie Angielskiego rządu względem naszey Rzptey dotąd niestety nie nadeszło, ale w tey chwili znayduią się tu Angielscy Kommissarze, którzy nam dostateczne dali dowody ile kray nasz interessuie wspaniałomyślny lud Angielski. Zapewnienie, które nam udzielili, że Francyia nie będzie wspólnie z Hiszpaniią działać, nie każe nam się podobnego wypadku obawiać. Te oświadczenia, są dla rządu i kraiu wielkiego znaczenia, i przy nastąpić mogących układach nie będzie ani powaga rządu, ani interes ludu Kolumbiyskiego z oczu spuszczony. Jeżeli połączenie fizycznych i moralnych sił niepodległych kraiów Ameryki, porządek i rzetelność naszey ligi, uszanowanie dla ustaw, zgodność w mniemaniach postęp w oświacie i wierne trzymanie się naszych zasad, w polityczney szali narodów maią wagę, tedy z pewnością spodziewać się możemy, że ani Angliia, ani inne Mocarstwa nie zaprzeczą Rzptey Kolumbiyskiey prawa do stania w iedney z niemi linii. Każda chwila użyta będzie do rozszerzenia naszych stósunków z Mocarstwami, których przyiaźń iest dla nas użyteczną i dogodną. W układach z Stolicą Rzymską zachodzą ieszcze dawne trudności; lecz spodziewać się należy, iż przychyli się do żądań rządu względem potrzeb duchownych. Liczba niższych i wyższych szkoł została w roku zeszłym pomnożona; czas resztę zrządzi, ponieważ lud musi teraz szczególniey myśleć o ugruntowaniu swey niepodległości; nadto brakuie nauczycielów. Jeżeli Kongres wyznaczy na ten cel pewną Summę i przyymie podany na przeszłych posiedzeniach plan nauk, tedy wątpić nie mo-

żna o szczęśliwych postępach w ukształceniu młodzieży." Nakoniec zalecał Viceprezydent rozmaite urządzenia tyczące się wewnętrzney administracyi, wynagrodzenie woyska i siły morskiey.

Od granic Tureckich d. 8 Czerwca.

Całe Missolungi ubolewa ieszcze nad śmiercią Lorda Biron i ostatnie iego słowa, które względem Grecyi do Maurokordato wyrzekł, przechodzą z ust do ust. "Umieram (rzekł) w słodkiey nadziei, że Grecyia wkrótce zupełnie od barbarzyńskich swoich uciemiężców oswobodzoną zostanie. Lecz waleczni Grecy postępuycie w chwalebnym waszem zawodzie, zgniećcie waszych tyranów, bacząc na hasło: „cała Grecyja musi bydź wolną, albo pomrzemy!" D. 14 Maia odprawioną została wielka żałobna Msza za Birona. Znaydowali się na niey wszyscy woyskowi i cywilni urzędnicy, a chorągwie były cyprysowemi gałązkami przybrane. Urzędowem pismem rządu Greckiego iest gazeta Przyiaciel praw.

Grecka wykonawcza władza składa się z następuiących osób: Kondiriotti prezes; Botessi, Viceprezes; Condo, Spiliotaki, Kaletti (dawniey Minister) członki. Siedlisko rządu przenosi się z Argos do Nauplia. W Morei przywrócona została spokoyność. Cytadele Korynt i Trypolizza otrzymały nowe osady.

Grecka siła morska składa się przeszło z 170 okrętow; celnieyszemi morskiemi dowodcami są: Tomasis, Miaulis-Vecos, Pepimir z Hydry, Canaris z Jpsary i Kobieta Bobelina z Spezzia.

Gazeta Powszechna zawiera teraz z innego źródła doniesienia o postępowaniu i sposobie myślenia Baszy Egipskiego, które wcale nie zgadzają się z dawnieyszemi iey doniesieniami. Twierdzi, że stale iest do Porty przywiązany, że nietylko zwyczayny kontyngens do woyny przeciw Grekom dostawił, ale nadto dostarczył Porcie większą ilość zboża i innych żywności niżeli się obowiązał. Podług tych doniesień poczynił ten Basza takie urządzenia, iż w tym ieszcze roku Grecyia udarowaną zostanie pokojem. Jbrahim Basza, Syn iego ma nayobszernieysze pełnomocnictwo względem powstańców. Porta posłała 10 okrętów, a Basza Egipski uzbroił 33 rożney wielkości, które 30,000 iego woyska przewiezą do Morei. Wielu nieszczęśliwych Grekow, którzy uszli rzezi na Scio, osiedli we wsiach Egipskich i żyią szczęśliwie i ukontentowani, trudniąc się szczególniey pielęgnowaniem iedwabników. Basza ma bydź żywo nieszczęśliwem położeniem Grecyi poruszony i chciałby ią równie iak iego syn z niego wyrwać. Okazał on przez całe swoie życie, że tam, gdzie potrzeba, iest surowy, ale w innych okolicznościach łagodny i pokóy lubiący.

Z Szwaycaryi d. 28 Czerwca.

Sprawuiący interessa Neapolitańskie w Szwaycaryi Xże Calvello, obieżdza ciągle ieszcze kantony dla zawarcia kapitulacyi względem wzięcia na żołd Neapolitański woyska Szwaycarskiego; lecz dotąd odrzucony iuż został drugi proiekt kapitulacyi.

Utworzony w Lauzanie w r. 1822 związek za Grekami zdał sprawę publiczności z wybranych i wydanych pieniędzy. Zebrane dobrowolne składki w powiatach Kantonu Wodów wynosiły 5744 Franków, które wraz z dawnieyszem zapasem w gotowiznie 160 Fr. wydane

zostały na przeieżdzaiących w r. 1823 przez ten Kanton Greków.

Z Bruxelli d. 29 Czerwca.

Cena zboża na targach w Amszterdamie, która się podniosła, spadła znowu w krótce.

Hiszpaniia (pisze ieden z dzienników tuteyszych) nie posiadała w r. 1821 iak 11 mill. 41,000 mieszkańców, pomiędzy któremi znaydowało się 148,242 xięży i 484,200 niższey szlachty. Dochody wynosiły do 862 mill. 800,000 realów, wydatki zaś do 664 mill. 800,000, a dług kraiowy do 5561 mill. 976,555 realów. Na owczas flotta składała się z 61 okrętów, pomiędzy któremi było 12 liniiowych okrętów i 19 fregat; ale żaden z tych okrętów nie był uzbroiony. Przywóz był daleko większy od wywozu. Gruntów iest tylko 12ta część zasiewana. Handel prowadzony iest prawie tylko przez cudzoziemców, a Hiszpanie są powiększey części kommissantami. Publiczna edukacyia znayduie się w ręku duchonych.

Z Florencyi d. 22 Czerwca.

Wczoraysza gazeta tuteysza zawiera następuiące doniesienie o nader zasmucaiącem zeyściu z tego świata J. C. Kr. Wysokości Wielkiego Xcia: D. 12 w wieczór powrócił Wielki Xże z Valadichiana. Tey zaraz nocy okazała się choroba, którą uznano bydź zapaleniem reumatycznem. We środę polepszyło się Wysokiemu Choremu i cieszono się nadzieią; ale następney nocy zwiększyła się nagle choroba, we czwartek bardziey się ieszcze wzmogła, a w piątek d. 18 o godzinie w pół do 6tey z południa nayukochańszy nasz Monarcha przy poruszaiących uczuciach pobożności, która w całem życiu była główną iego cnotą, i z przekonywaiącą spokoynością, że uszczęśliwiał swóy lud, oddał szlachetną swą duszę Bogu. J. C. K. W. Następca W. Xięztwa i reszta Członków Wielko-Xiążęcy Rodziny, pogrązeni w smutku, po skonaniu W. Xcia opuścili pałac i udali się do pobliskiego zamku Castello. Powszechny smutek po naylepszym Xciu rozszerzył się po całym kraiu, a żalu osierociałych poddanych opisać niepodobna. Zaraz po skonaniu Wielkiego Xcia Ferdynanda III Marszałek Dworu, Xże Rospigliosi, oddał ciało pod dozor dowodcy gwardyi, które po nabalsamowaniu w Niedzielę rano w iedney z sal pałacu na wspaniałym katafalu, na widok publiczny wystawione zostało, i po trzech dniach będzie w Kościele S. Wawrzeńca pochowane. Załoba będzie przez rok noszona. — D. 18, w dniu śmierci Ferdynanda III wyszedł edykt nowego Wielkiego Xcia Leopolda II w którym oświadcza, iż obeymuie rządy Wielkiego Xięztwa i wszystkie dotychczasowe ustawy i rozporządzenia, Ministerstwa, cywilne i woyskowe Władze, &c. potwierdza. — W innym edykcie oznaymiony iest tytuł teraźnieyszego Wielkiego Xcia, iak następuie: " J. Ces. Kr. Wysokość Leopold II z Bożey łaski Cesarski Xże Austryi, Królewski Xże Węgier i Czech, Arcyxiąże Austryiacki, Wielki Xże Toskański, &c. &c. "

DODATEK DO Nro 56. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 14 LIPCA 1824 ROKU WE ŚRODĘ.

— *Z Krakowa.* —

LIST

do Redaktora Gazety Krakowskiey.

Zdziwiony, że dotąd nikt w piśmie Pana, niewspomniał o pobycie tegorocznym w stolicy naszey kochanka muz oyczystych *Karola Lipinskiego*, któremu dwa Koncerty, dane w czasie teraźnieyszych kontraktów Sto - Jańskich, w opinii prawdziwych znawców, oswoionych z przedziwną grą *Laganiniego, Boucher, Mazas, Lafond, Balliota* i innych wirtuozów, ziednały imie pierwszego skrzypka w Europie; niemogę wstrzymać dłużey milczenia i razem nieuczuć żalu przeciw opieszałości tych, których to było obowiązkiem; bo wszakże mamy u nas Towarzystwo muzyczne.

W kilku więc słowach zamierzyłem oddać ten hołd geniuszowi Rodaka. Karol Lipiński, daiąc powtórnie słyszeć Krakowianom swoią grę i kompozycie, mianowicie własnego *Koncertu* w dniu 30 Czerwca, dowiódł: że niemasz trudności w muzyce, któraby mogła dla niego czem więcey bydź nad igraszkę, że twory Jego muzykalne, przez niego tylko samego wykonane bydź mogą! Dla tego ieden z znawców i wielbicielów Karola Lipińskiego, po odgranym Koncercie, równie pochlebny iak trafny zrobił mu zarzut: *„Pan iesteś egoistą, bo tylko dla siebie komponuiesz!„*

Okryty chwałą i uwielbieniem zachwyconych, zdumiewanych a nawet rozrzewnianych Krakowian, powrócił Lipiński do Lwowa, zkąd w Październiku r. b. udaie się do Moskwy, na wyraźne zaproszenie nayznakomitszych mieszkanców tego wielkiego miasta; ztamtąd poiedzie do Petersburga, a za powrotem zwiedzi inne kraie. Oby Mu życzenia nasze towarzyszyły wszędzie, i ziednały tyle korzyści, ile tu przyniosły Mu oklasków!

K. M.

Z Włoch d. 24 Czerwca.

Xięztwo Ichmość Salernu przybyli d. 23 z. m. w pożądanym stanie zdrowia do Rzymu; nazaiutrz odwiedzili Oyca S. a d. 25 puścili się w dalszą drógę do Neapolu.

Przez cały prawie miesiąc Czerwiec było w Rzymie i okolicach nader zimno

i deszczowne powietrze; d. 19 i 20 padał nawet śnieg w okolicach Urbino.

W nocy z dnia 15 na 16 Czerwca NN. Krolestwo Sardyńscy powrócili z Genui do Turynu, a d. 16 w wieczór znaydowali się w teatrze Carignano. Xże Carignan przybył także z swoią małżonką do Turynu.

Z Frankfortu d. 27 Czerwca.

Nowy Poseł Pruski przy Seymie związku Niemieckiego, P. Nagler, złożył temuż Seymowi na posiedzeniu d. 24 b. m. wierzytelny swóy list.

Ministrowie Dworów Niemieckich, którzy znaydowali się w Johannisberg, powrócili iuż ztamtąd; zatrzymali się tam tylko upoważnieni przy Ces. Austryiackim Dworze Posłowie Mocarstw sprzymierzonych. — Dyrektor Kancelaryi Xcia Metternicha, P. Dostal, przeiechał tamże przez miasto nasze.

Xże Maxymilian Bawarski został pułkownikiem 9go pułku liniiowey piechoty, a Xże August Leuchtenberg pułkownikiem 6go pułku lekkiey konnicy.

W Sztuttgardzie nastąpi w Wrześniu wystawienie kraiowych płodow kunsztu i przemysłu.

Z Sztokólmu d. 26 Czerwca.

Królewic Następca tronu wyzdrowiał zupełnie i d. 23 przyiechał z Małżonką swoią do Herrowads, gdzie znaydowali się iuż NN. Królestwo. Za przybyciem Królewica oddał mu zaraz Król dowództwo nad obozem. Woyska odbywaią codziennie obroty.

ROZMAITOŚCI.

W okolicy Worms niegodziwy człowiek chciał niedawno przez postrach pieniądzy nabydź. Posłał do właściciela wsi list bez podpisu, w którym zagroził mu, iż ieżeli następney nocy pod pewnym drzewem niedaleko dworu nie złoży 60 do 80 talarów, tedy wieś iego będzie spalona. Zagrożony uczynił zadosyć żądaniu, ale wprzód uwiadomił o tem zwierzchność, i gdy głupiec przyszedł następney nocy zabrać pieniądze, pochwyciła go żandarmeryia. Byłto wyrobnik właściciela wsi.

Fizyk Londyński uczynił zadziwiaiące doświadczenie w zastósowaniu elektryczności do roślin. W 3 do 4 godzin rozwiia spoczywaiącą w ogrodowinach i kwiatach siłę rośnienia, tak iż na cal wyrastaią z nich zielone odnogi.

W Wielkiem Xięztwie Toskańskiem, niedaleko Pietrasanta, w łańcuchu gór Lavignani, za staraniem i kosztem Anglika Beresford odkrytą została nowa kopalnia marmóru, którego miąszość wyrownywa marmórowi góry Altissimo; iest biały, bez żadnych plam i do naypięknieyszych snycerskich robót zdatny.

Zmarły w Poznaniu Kanonik Jan Gorczyczewski odkazał tamteyszemu Kr. Gimnazyum bibliiotekę swoią z 385 xiążek złożoną.

Sposób leczenia Wścieklizny.

Nadlekarz szpitalu okrętowego w Pawłowsku, Radca Stanu Rittmeister, udziela następuiące doświadczenie, przez które zalecane przez niego użycie ciepłey krwi, zdaie się bydź środkiem zachowawczym od wścieklizny.

« Chłopiec ośmletni ze wsi Lipie, niedaleko Pawłowska, napadnięty w 31 Lipca 1822 r. od psa, nie drażniąc one-

go, został ukąszony; ubrany w odzież płócienną miał pięć głębokich ran na udach, tyleż lekkich blizn na skórze. Mieszkańcy wsi sądzili, iż ten pies był wściekły, albowiem przed czterema tygodniami pokąsany był od psa wraz z krową, i że obadwa źwierzęta od kilku dni były chore. Gdy ów pies nie drażniony pokąsał był chłopca, mieszkańcy go zabili; krowa zaś zdechła we trzy dni później, okazuiąc wszystkie znaki wściekliżny.„

" Ponieważ iuż nie było wątpliwości, iż zabity pies był wściekły, przeto wezwano mnie na pomoc. Nie można było wyrzynać ran tak głęboko zadanych w muszkuły uda, bo chłopca wiek i draźliwość onego nie dozwalały; ile możności więc wymyłem wodą słoną rany, i takowe posypawszy proszkiem z much hiszpańskich, zawiązałem; sposób, który wśród tych okoliczności mało lub żadnych nie obiecywał skutków. Użyłem więc inney metody, która mi się iuż we 30 przypadkach dobroczynną bydź okazała; mianowicie chłopcu owemu dałem ciepłey krwi z zabitey w tym razie kury, zmięszaney z ciepłem winem; w pierwszych trzech dniach pił on po razu na dzień, w drugim, trzecim i czwartym tygodniu tylko raz w tydzień. Przyczem starałem się zaspokoić i cieszyć rodziców opowiadaiąc im krotne przypadki tym sposobem uleczone, chłopca zaś uiąłem podarkami. Tym sposobem postępuiąc, rany nie wymagały innego leczenia; tymczasem drażniąc one, utrzymywałem ie otwarte cztery tygodnie, poczem dopiero ie zagoiłem. Chłopiec wyzdrowiał.„

" Odwiedzaiąc codziennie chorego, uważałem troskliwie pod ięzykiem pęcherzyka, który podług dostrzeżeń P. Marochetti, zbierać ma w sobie iad wściekliżny, ale nigdy żadnego szladu nie dostrzegłem. Wprawdzie pęcherzyk ten widziałem u chorego w ośm dni po ukąszeniu, lecz takowyż widywałem i u innych osób, które w podobnym nie były przypadku. Choremu wspomnionemu dawałem pić krew, pęcherzyka nie tykaiąc; lat kilka upłynęło, a ten żyie i zdrów. U innych nie ukąszonych osób lymfatyczna ta puchlizna to ginąc, to wzrastaiąc znowu, nie miała wpływu na zdrowie. Te uwagi zaświadczyć może Nadlekarz Pułkowy P. Assonassiew, który wraz ze mną ie czynił.„

" Ponieważ krew kury, kaczki lub krwistego zwierzęcia, ktemu użytego, łatwo się zsiada, gdy wpuszczona do zimnego naczynia, przeto należy temu zapobiegać. Zwyczaynie biorę łyszkę słabego wina lub rozlaney wódki do kubka filiżanki, i takowy dopóty trzymam we wrzącey wodzie, aż wino staie się letnim, poczem z zabitego w tym razie zwierza krew ciepłą wpuszczam bezpośrednio do wina, mięszam wszystko rozgrzaną łyżeczką do kawy, gdy kubek więcey iak połowę tego płynu w sobie zawiera, wtedy daię to obecnemu choremu do wypicia. Dobrze iest, kiedy chory napiie się potem wody dla oddalenia krwi smaku, który przez zmięszanie wina znacznie się zmienił.„

Teatr Narodowy.

We Czwartek dnia 15 Lipca 1824 r. Towarzystwo Artystów Dramatycznych ze Lwowa przybyłe, da przedstawienie Komedyi w 1 akcie: *Idź prostą drogą, a nie zbłądzisz.* — Po ktorey nastąpi przedstawienie Operety we 2 aktach z francuskiego PP. Théaulon i Menissier z muzyką sławnych Kompozytorów, iako to: Rossiniego, Nicolo Isuard, Mozarta, i wielu innych: *Przeiazd z Dowru do Kaletu*, czyli *Wet za wet.*

W Sobotę d. 17 Lipca, JP. Serwaczyński, Dyrektor muzyki Orkiestry Lwowskiey, będzie miał zaszczyt dać Koncert instrumentalny i wokalny.

W Niedzielę zaś d. 18 dany będzie sławny (po wszystkich stołecznych miastach z upodobaniem widziany) historyczno-romantyczno w 5 aktach, przez Fryderyka Szyllera napisany, a przez Jędrzeia Brodzińskiego wierszem przełożony Dramat, pod nazwiskiem: *Dziewica Orleańska.* Sztuka ta dana będzie tak w dekoracyach iak i ubiorach ze wszelką przyzwoitą sobie okazałością.

Dnia 12 i 13 Lipca 1824 r.

Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
— *Pszenicy*	11	15	11	—	10	15	9	15
— *Zyta*	6	15	6	—	5	15	5	—
— *Jęczmienia*	4	15	4	—	3	15	—	—
— *Owsa*	3	24	3	18	3	15	—	—
— *Jagieł*	20	—	19	—	18	—	17	17
— *Grochu*	7	—	6	15	6	—	—	—
— *Rzepaku*	—	—	—	—	—	—	—	—

LOTERYIA KRAIOWA.

W 94 Ciągnieniu dnia 14 Lipca r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

47. 20. 35. 2. 77.

Przyszłe 95 Ciągnienie dnia 21go Lipca r. b. przypada.

DONIESIENIA.

Prezes Sądu Appellacyynego Wolnego, Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i iego Okręgu. Stósownie do przepisu Art: 118 Kod: Cyw: podaie ninieyszem do powszechney wiadomości, iż Trybunał I. Instancyi Kraiu tuteyszego na powództwo Macieia Łuczkiewicza Obywatela Miasta Krakowa, wydał w dniu 17 miesiąca Lutego r. b. Wyrok przedstanowczy, którym śledzenie nieobecnego Walentego Łuczkiewicza brata Poweda, przeszło od lat czterech żadney o sobie wiadomości nie daiącego, orzeczone, i Sądowi Pokoiu M. Krakowa Oddziału I. poleconem zostało. — W Krakowie d. 30 Maia 1824.

Nikorewicz.

Raubach Sekr: Sąd: App.

Dnia 16 b. m. i r. o godzinie 9 ranney w Kleparzu na targu głównym pod L. 44 sprzedane będzie zboże w ziarnie różnego gatunku, iako to żyto, ięczmień, owies i pszenica. — W Krakowie d. 12 Lipca 1824.

T. *Jarzyński*, Kom: Sąd:

D. 16 b. m. o godzinie 9 ranney w Krakowie pod L. 543, sprzedane będą stoły, kanapy, komody, i t. p. — W Krakowie d. 12 Lipca 1824.

T. *Jarzyński*, K. S.